

БЛОК 2. ІТ - ПРАВО: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Секція 1. Загально-теоретичні та історико-правові засади розвитку держави і права в умовах домінування інформаційних технологій

УДК 347.772.3

Андрейчук Л. В.

суддя господарського суду Закарпатської області,
аспірант кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та
корпоративного права юридичного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
Науковий керівник: доктор юридичних
наук, професор, завідувач кафедри інтелектуальної власності,
інформаційного та корпоративного права юридичного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка.,
Яворська Олександра Степанівна

ВИКОРИСТАННЯ КОМЕРЦІЙНОГО НАЙМЕНУВАННЯ У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Комерційне найменування є одним із засобів індивідуалізації суб'єктів господарювання. Юридичні особи підприємницького типу та фізичні особи – підприємці можуть використовувати у своїй діяльності комерційне найменування, яке може співпадати повністю або частково з найменуванням юридичної особи (прізвищем, ім'ям фізичної особи). Комерційне найменування є важливим об'єктом права інтелектуальної власності, оскільки дозволяє вирізнити на ринку певного суб'єкта господарювання. Враховуючи поширеність електронної комерції та значне збільшення значення мережі Інтернет як місця розміщення інформаційних та рекламних матеріалів про суб'єктів господарювання, використання комерційного найменування в цифровому середовищі щораз більше знаходить своє відображення.

Зважаючи на значну поширеність використання на практиці суб'єктами господарювання комерційних найменувань, існує потреба у належному правовому регулюванні цих відносин, в тому числі і мережі Інтернет. Водночас на законодавчому рівні прийнято небагато правових норм, що регулюють відносини, пов'язані з виникненням прав на комерційне найменування, порядком їх здійснення та захисту, а особливо в цифровому середовищі. Кількох статей, які містяться у Цивільному кодексі України (далі – ЦК України) і врегульовують ці відносини (глава 43 «Право інтелектуальної власності на комерційне найменування»), недостатньо для належного регулювання відносин, які складаються в процесі комерційної діяльності суб'єктів господарювання. Господарський кодекс України (далі ГК України) також не містить конкретизуючих норм щодо цього правового

інституту, а відтак чинне законодавство України потребує нагального вдосконалення для ефективного регулювання відносин, пов'язаних з використанням комерційних найменувань. Зокрема, невирішеними є питання, пов'язані з суб'єктним складом осіб, які мають право на використання комерційного найменування, умови надання правової охорони, зміст права на комерційне найменування та інші.

Комерційні (фірмові) найменування є одним з об'єктів промислової власності, як і винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаків для товарів і послуг та інші об'єкти. Про це вказано у ст. 1 Паризької конвенції з охорони промислової власності від 20 березня 1883 року. У цій Конвенції промислова власність розуміється у широкому значенні, тому поняття промислової власності розповсюджується не тільки на промисловість і торгівлю, але й на інші галузі виробництва і добувної промисловості.

Вважаємо, що комерційне найменування є одним із засобів індивідуалізації учасників господарських відносин, оскільки підстави виникнення, обсяг прав інтелектуальної власності, способи захисту прав тощо є відмінними від об'єктів патентного права (промислової власності). Безумовно, в жодному разі комерційне найменування не є тотожним найменуванню юридичної особи, хоча і може з ним співпадати повністю або частково. Наявність окремої глави в ЦК України у книзі 4 «Право інтелектуальної власності» вказує на те, що комерційне найменування є самостійним об'єктом права інтелектуальної власності.

Комерційне найменування є «лицем» суб'єкта господарювання, який його використовує. Воно відображає набуту впродовж років ділову репутацію, яка може бути як позитивною, так і негативною. В умовах розвитку інформаційних технологій таке «лице» суб'єкту господарювання слід мати і в мережі Інтернет. Йдеться, насамперед, про наявність веб-сайту суб'єкта господарювання, основним елементом якого є комерційне найменування, яке дає змогу знайти та ідентифікувати цього господарюючого суб'єкта в мережі Інтернет.

Завдяки комерційному найменуванню споживач має можливість провести розмежування одного виробника (надавача послуг) від іншого, в тому числі і в цифровому середовищі. Такий висновок можна зробити з аналізу ч. 1 ст. 489 ЦК України, в якій вказано, що правова охорона надається комерційному найменуванню, якщо воно дає можливість вирізнити одну особу з-поміж інших та не вводить в оману споживачів щодо справжньої її діяльності.

Комерційне найменування може бути використане в мережі Інтернет, зокрема, на веб-сайтах. Як слушно відзначають в науковій літературі, на веб-сайті можуть бути розміщені об'єкти авторського права, суміжних прав, об'єкти патентного права (наприклад, зображення промислового зразка), засоби індивідуалізації (комерційне найменування, зображення знака для товарів і послуг) тощо. Окрім того, Інтернет-сайт має доменне ім'я, яке є унікальним, і зазвичай відображає або знак для товарів і послуг, або комерційне найменування, або ім'я фізичної особи. Відтак у багатьох випадках використання домену (як назви Інтернет-сайту) є способом використання таких об'єктів права інтелектуальної власності як торговельна марка або комерційне найменування [1, 244]. Справді комерційне найменування може використовуватися і як контент частина веб-сайту (реклама товарів, робіт, послуг, які виробляє, виконує, надає суб'єкт

господарювання під своїм комерційним найменуванням), так і як його доменне ім'я, без якого веб-сайт не може функціонувати. У такому разі комерційне найменування виконує свою вирізняльну функцію, завдяки чому цього суб'єкта господарювання користувачі зможуть знайти у мережі Інтернет. Загалом, як відзначають у науковій літературі, комерційне найменування виконує не тільки вирізняльну функцію, а й інші: воно не повинно вводити в оману споживачів та інших учасників правовідносин щодо діяльності суб'єкта, якому належать права на комерційне найменування та не повинно збігатися із знаками для товарів і послуг та зазначеннями походження товарів, що належать іншим суб'єктам [2, 334].

Право інтелектуальної власності на комерційне найменування може бути порушено в мережі Інтернет. Зокрема, про це свідчить і судова практика. А саме у судовій справі за позовом суб'єкта господарювання – компанії *Compagnie Generale des Etablissements Michelin – MICHELIN & Cie* (Компані Женераль диз Етаблістан Мішлен-Мішлен і Компані) про захист прав на комерційне найменування суд позов задоволити, заборонивши відповідачеві будь-яке використання позначення „MICHELIN” у доменному імені, що було зареєстровано на ім'я відповідача. Суд констатував, що право позивача на комерційне найменування *Compagnie Generale des Etablissements Michelin - MICHELIN & Cie* (Компані Женераль диз Етаблістан Мішлен-Мішлен і Компані) та відповідно право на скорочене комерційне найменування «MICHELIN», яке є похідним від повного найменування, охороняється на всій території України внаслідок його використання. Окрім того, позивачем було представлено суду, і суд взяв це до уваги під час ухвалення рішення, докази того, що споживачі обізнані з існуванням скороченого комерційного найменування компанії «MICHELIN», яка є відомим виробником та продавцем автомобільних шин [3]. Рішення суду є правильним (законним, обґрунтованим), оскільки було захищено право позивача на комерційне найменування, яке він використовує впродовж багатьох років. Окрім того, було припинено порушення цього права, оскільки відповідачу було заборонено використовувати комерційне позначення позивача у назві веб-сайту. Як свідчить вказана судова справа, комерційне найменування є одним об'єктів кіберсквотингу – недобросовісне використання в доменному імені чужої торговельної марки або комерційного найменування (або споріднених знаків чи найменувань) з метою отримання прибутку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Тарасенко Л.Л. Інтернет-сайт як об'єкт інтелектуального права // Л.Л.Тарасенко. – Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали ХХІІІ звітної науково-практичної конференції (7–8 лютого 2017 р.) : у 2-ох ч. Ч. 1. – Львів : Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2017. – С. 242-245.
2. Інтелектуальне право України / за заг.ред. проф. Яворської О. С. - Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. – 608 с.
3. Постанова Київського апеляційного господарського суду від 14.12.2009 р., справа № 20/590 // Єдиний державний реєстр судових рішень. Електронний ресурс URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/7493162> (дата звернення: 20.02.2017).